

Gelderse kinderen, goed beschermd

Een visie op...

1. Waar we het als veiligheidspartners en gemeenten gezamenlijk voor doen

Onze gezamenlijke inzet is erop gericht dat ieder kind in veiligheid opgroeit en elke volwassene in veiligheid kan leven. Ouders en kinderen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ouders hebben een hoofdrol voor kinderen. Ouders verdienen het van daaruit om maximaal ondersteund te worden in deze belangrijke rol in het leven van hun kind. Wij dagen ouders maximaal uit de hoofdrol actief en zo goed mogelijk te vervullen. Wanneer dit onvoldoende lukt, beschermen we kinderen en hun gezinnen tegen nog meer onveiligheid. Voor ons zijn alle kinderen, ouders en opvoeders die bij het gezin horen belangrijk. Alleen zo kunnen we de oorzaken voor de onveiligheid zien en wegnemen.

2. Wat de context is waarin we met de Gelderse Verbeteragenda een opdracht hebben

Wij, als gezamenlijke Gelderse gemeenten en veiligheidspartners willen nú, in het huidige stelsel de ongebruikte ruimte gaan benutten om met de Gelderse Verbeteragenda een flinke sprong voorwaarts te maken. Wij willen de energie om de sprong voorwaarts te maken niet weg laten ebben door landelijke ontwikkelingen waarvan we nog niet weten of en wanneer die in Gelderland merkbaar zullen zijn. Wij geloven dat die ruimte er is en de tijd nú rijp is. De conclusies uit het inspectierapport “Kwetsbare kinderen, onvoldoende beschermd” hebben een gevoel van urgentie wakker gemaakt, wat heeft geresulteerd in de Gelderse Verbeteragenda. We wachten niet, maar gebruiken wel de inzichten die worden verworven bij de jeugdbeschermingspilots in het land.

3. Wat we van elkaar nodig hebben om de Gelderse Verbeteragenda te doen laten slagen

Wanneer wij zeggen dat wij de ruimte in het huidige stelsel nú willen gaan benutten, betekent dit dat we vanuit alle Gelderse gemeenten en veiligheidspartners gezamenlijk onze uiterste best zullen moeten doen de Gelderse Verbeteragenda te doen laten slagen. Dat vraagt van ons dat we, gemeenten en organisaties, elkaar echt gaan begrijpen. Alleen begrip leidt tot nieuw inzicht en is een begin van goede gezamenlijke voorstellen. Voor wederzijds begrip moeten we de oude, vaak niet helpende denkbeelden over de andere organisatie of andere gemeente of andere jeugdzorgregio loslaten. We herkennen in werkgroepen binnen GVJB het ‘wij – zij denken’, wij van de organisaties en zij van de gemeenten en andersom. Soms is het zelfs wantrouwen. We ervaren soms veranderbaarheid; wat wordt nu weer van ons gevraagd? Verder zien we de neiging om ons terug te trekken in onze organisaties, ons houvast te zoeken in huidige regelgeving en beleid.

Maar er wordt ook actief vooruit bewogen, in bijeenkomsten wordt proactief gezocht naar mogelijkheden voor nieuwe voorstellen die helpend zijn. Voor het slagen van de opdrachten van de GVJB moeten we het wij-zij denken leren loslaten, onder ogen zien dat oude denkbeelden niet helpend zijn, ons terug trekken in wat ons vertrouwd is evenmin. Dat vraagt dat we ons zelf en anderen daarop aanspreken en open en nieuwsgierig zijn. We hebben gezamenlijk lef nodig om over de grenzen van onze eigen organisatie en gemeente heen naar de kinderen en hun gezinnen te kijken. Alleen zo komen we tot een daadwerkelijke sprong vooruit.

4. Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg

Tijdens de totstandkoming van de Gelderse Verbeteragenda is geconstateerd dat de veiligheidspartners en de lokale teams soms vanuit een verschillend perspectief naar veiligheid en gewenste aanpak kijken. Dat heeft te maken met verschillende wettelijk bepaalde opdrachten, maar ook met verschillende visies op het herstellen van veiligheid. Hoewel de verschillen in visie niet altijd groot lijken, leveren ze in de dagelijkse praktijk toch verwarring op of stagnatie in het herstellen van de veiligheid. Dat moet anders.

Wij, als gezamenlijke Gelderse gemeenten en veiligheidspartners, hebben vastgesteld dat we een gezinsgerichte aanpak willen realiseren op herstel van directe veiligheid en het realiseren van duurzame veiligheid, volgens de visie “Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg”¹

In het kort geeft deze visie helder weer wat de chronologische volgorde is van waar de hulp van de gezamenlijke professionals rond het gezin op gericht moet zijn. Eerst de brand blussen, dan kijken wat de oorzaken voor de brand waren en daarna stappen zetten om branden blijvend te voorkomen. Als laatste wordt hulp geboden bij het verwerken van de verliezen en mogelijke trauma's door de brand.

Voor de Veilig Thuis organisaties is “Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg” bekend werk, dit is in mindere mate het geval voor de andere veiligheidspartners en de lokale teams. Wij, als Gelderse gemeenten en veiligheidspartners, gaan gericht stappen zetten om gezamenlijk volgens deze visie te gaan werken. Het is onze collectieve ambitie dat alle jeugd en gezinsprofessionals rond een gezin vanuit eenzelfde visie en eenzelfde taal hun werk doen. Gezinnen vragen in een tijd waarin ze kwetsbaar zijn omdat ze hulpafhankelijk zijn, van ons om duidelijke en gemeenschappelijke taal. Het is ook onze collectieve ambitie om niet langer alleen het kind als uitgangspunt te nemen, maar het hele gezin, waarmee ook de oorzaken van de zorgen kunnen worden aangepakt.²

5 Werken vanuit gezamenlijke kernwaarden

In Gelderland weten we dat de regelgevingen, protocollen, contracten, inzichten en werkwijzen voor de jeugdzorg, jeugdbescherming, aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en lokale teams voortdurend veranderen. We erkennen daarmee ook dat er niet alleen veel gevraagd wordt van de gezinnen en jeugd- en gezinsprofessionals, maar ook van alle beleidsadviseurs van gemeenten en alle medewerkers werkzaam in de organisaties van het GVJB-netwerk. Het is onze collectieve ambitie om juist te midden van al deze veranderingen te blijven *of weer gaan* werken vanuit de bedoeling “³

Gezamenlijke kernwaarden kunnen helpend zijn wanneer er verschillen in visie en werkwijze zijn tussen organisaties. Het draagt bij aan het elkaar beter begrijpen. Dit geldt niet alleen voor de jeugd- en gezinsprofessionals, ook voor managers, beleidsadviseurs, bestuurders. Gezamenlijke

¹ Sander van Arum en Linda Vögtlander “Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg”

² John Hersbach “Preventieve Jeugdbescherming” april 2020; in 70 % van de gezinnen speelt volwassenproblematiek, schulden, verslaving, psychiatrie,

³ JBG werken vanuit de bedoeling, project focus

kernwaarden zijn van toegevoegde waarde in al deze samenwerkingen omdat ze een àppel doen op hoe we in het gehele GVJB-netwerk overstijgend kunnen werken aan onze opdracht ervoor te zorgen dat ieder kind in veiligheid opgroeit en iedere volwassene in veiligheid kan leven.

Wat zijn kernwaarden

Kernwaarden zijn de belangrijkste waarden van een organisatie of netwerk, ze zijn de kern van identiteit van de organisatie. Kernwaarden verschaffen houvast aan medewerkers. Kernwaarden zijn eigenlijk een soort kompas en daarmee een richtlijn voor toekomstig gedrag. Wanneer kernwaarden helder geformuleerd zijn, helpt het om gewenst gedrag te laten zien en hierop te reflecteren. De kernwaarden moeten met de medewerkers besproken worden. Getoetst moet worden bij hen of ze daadwerkelijk passen, of ze inderdaad die richtlijn bieden voor betere samenwerking tussen onder andere jeugd- en gezinsprofessionals van de verschillende organisaties. Kernwaarden moeten van henzelf zijn of gaan worden. De ambitie is dat de gezamenlijk bepaalde kernwaarden uiteindelijk voor iedereen die betrokken is bij de effectievere bescherming van kinderen en gezinnen merkbaar worden.

Kernwaarden voor het hele GVJB-netwerk

- Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
- Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant
- Wij *zien* in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis
- Wij leren door samen te reflecteren

“Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap”

In bovenstaande tekening is zichtbaar op welke niveaus de kernwaarden merkbaar zullen zijn. Voor kinderen en hun ouders in termen van positief effect. Ouders voelen dat zij de hoofdrol hebben, dat ze gelijkwaardig partner zijn, respectvol worden benaderd. Op ouders wordt vanuit partnerschap een beroep gedaan op verantwoordelijkheid te dragen om gewenste verandering te bewerkstelligen. Ouders ervaren dat de jeugd- en gezinsprofessionals hun uiterste best doen om hen en hun kinderen steeds goed te begrijpen (dat is immers wat partners doen) Voor de ring daarna waarin de jeugd- en gezinsprofessionals, bestuurders, beleidsadviseurs zichtbaar zijn, worden de kernwaarden vertaald in termen van gewenst gedrag. Jeugd en gezinsprofessionals bepalen niet voor, maar beslissen met het gezin over bijvoorbeeld het opstellen van het gezinsplan. Als collega's onderling van de veiligheidspartners en lokale teams ben je respectvol in je onderlinge contact en je gaat uit van wederzijds vertrouwen. Bestuurders van organisaties en gemeenten ervaren dat zij partners zijn in hun gezamenlijke opdracht. Voor de wijze waarop er lokaal wordt samengewerkt aan de beschermingstafels en de experttafels is de betekenis van deze kernwaarde dat je je collega in zijn of haar expertise erkent en gezamenlijk optrekt als gelijkwaardige partners met eenzelfde doel. In de laatste ring willen we laten zien dat een kernwaarde ook zijn impact heeft op de wijze waarop gemeenten contracten sluiten met organisaties en de wijze waarop we mogelijk tot nieuwe wijze van verantwoording afleggen komen. Deze kernwaarde heeft ook economisch aspect; we zijn als veiligheidspartners en gemeenten samen verantwoordelijk voor een efficiënte uitvoering binnen de beschikbare budgetten. We zijn ook hierin elkaars partners.

“Wat wij doen met - en voor een gezin is duidelijk, navolgbaar en transparant”

Kinderen en gezinnen begrijpen wat wij zeggen. Wij, als gezamenlijke veiligheidspartners en gemeenten (lokale teams) praten in een gezamenlijke taal die helder en goed te volgen is. Jeugd en gezinsprofessionals vragen regelmatig na tijdens gesprekken met gezinnen of gemaakte afspraken helder zijn, of het doel van de hulp helder is. Voor het gezin moet ook vanaf het begin duidelijk zijn, wanneer het niet aanvaarden van aangeboden hulp, leidt tot andere besluiten. Bij alle stappen die het gezin zet en de ontwikkelingen waarover wij rapportages schrijven, zijn voor gezinnen duidelijk en navolgbaar. Wat wij in gemeenten en organisaties doen voor een gezin moet ook duidelijk en transparant zijn. Dit gaat over samenwerkingsafspraken tussen organisaties, besteding van geld, het behandelen en leren van klachten, maar ook de onderbouwing bij data. Dit geldt ook voor de onderbouwing bij besluitvorming aan bijvoorbeeld Jeugdbeschermingstafels en andere multi disciplinaire tafels.

“Wij zien in een gezin alle kinderen en opvoeders met hun geschiedenis”

We richten ons niet alleen op kind of opvoeders, maar op alle gezinsleden. We richten ons niet alleen op het herstellen van de directe veiligheid, maar kijken ook naar de oorzaken van de ontstane onveiligheid om daarmee blijvende veiligheid te bewerkstelligen. Daarom is het van belang om alle opvoeders te zien met hun geschiedenis om soms transgenerationale patronen van geweld en onveiligheid in gezinnen echt te kunnen doorbreken. We zien niet alleen de ouders, maar ook de volwassenen die een “mee” opvoedende rol hebben gekregen bij samengestelde gezinnen. Kinderen hebben ieder een eigen verhaal, daarin moeten zij gezien zijn, zich gehoord voelen en geholpen worden. Gezinsgericht of systemisch werken vraagt niet alleen wat van jeugd-en gezinsprofessionals,

maar ook van organisaties en gemeenten binnen GVJB. Wij weten dat jeugdzorg niet zonder volwassenenzorg kan. Zo weten we ook dat we de verbinding tussen verschillende domeinen binnen de gemeente nodig hebben om de hulp goed te kunnen bieden.

“Wij leren door samen te reflecteren”

Jeugd- en gezinsprofessionals hechten waarde aan het reflecteren op hun eigen handelen. Naast dat zij hier zelf waarde aan hechten, is het ook een verplicht item bij het behouden van de SKJ-registratie. Samen reflecteren gebeurt nu nog vaak binnen de organisatie, daar willen we met deze kernwaarde verandering in aanbrengen. Professionals van de veiligheidspartners en lokale teams zouden gezamenlijk methodische leerbijeenkomsten kunnen doen of gezamenlijk reflecteren op casusniveau.⁴ Gezinnen leren door te reflecteren. Jeugd en gezinsprofessionals leren door actief feedback op te halen bij gezinnen. Maar we leren niet alleen door te reflecteren heel direct bij gezinnen en jeugd- en gezinsprofessionals. We leren ook van elkaar als beleidsadviseurs van gemeenten, door actief goede voorbeelden met elkaar te delen en te reflecteren op genomen beleidskeuzes (welke verschillen zijn er met buurgemeenten?). Dit geldt ook voor financiële adviseurs van gemeenten en organisaties. Het gezamenlijk leren door te reflecteren is een mooie manier voor sleutelfiguren binnen organisaties en gemeenten om elkaar beter te leren kennen en van elkaar te leren.

⁴ SWING project in Apeldoorn of MIJ/OV heeft de waarde aangetoond van gezamenlijk reflecteren